

From the Archives

A protest by Rabbi Aaron Kotler *אגודת* against the trivialization and profanation of the Avos in "Chumash Motifs," an ongoing newspaper series. This essay appeared in Warsaw's Der Judische Togblatt, Poland's only religious daily newspaper, 13 Nissan, 5695/April 16, 1935.

I was recently shown the last few issues of the newspaper *Heint*. How shocked I was to see the terrible blasphemies and the violation of the sanctity of our Holy Patriarchs and Matriarchs that they contained!

The laws of our Holy Torah obligate me to react to this unheard-of profanation of truth, *Chillul Sheim Shomayim* and violation of the dignity of the Jewish Nation. I thus feel compelled to depart from my usual practice and to issue the following public statement:

The holy forefathers— who were the most luminous, loftiest, and purest personalities, the holiest creatures— represent the foundation of eternal spiritual vitality, the wellsprings of *chesed* and the full range of positive attributes, for the entire world, for all of mankind. The Avos are, in fact, held in the highest esteem by every nation on earth. The worst enemies of the Jews did not dare tamper with their luminous and holy image.

How deep the shame and how profound the anguish, then, that this despicable blasphemy should appear in a Yiddish, so-called nationalistic paper! Worse yet is the shame that this very newspaper, which compromises every principle for financial gain, did not realize that its violation of the dignity of the Avos would arouse protest from its broadest circle of readers! This protest, besides curtailing this outrage, also serves as a source of encouragement to the religious community. Did the publishers really expect people to ignore such

Free translation by Rabbi Moshe Kolodny, director of the Orthodox Jewish Archives of Agudath Israel of America.

defamation of the Creator, His Torah, and the holy Patriarchs, who form the very basis for the continued existence of *Klal Yisroel*?

The worst victims of this betrayal are our youth, for whom these stories are an insidious venom which can poison their entire way of thinking... especially in this era of widespread ignorance, when so many young people are not even vaguely familiar with what the *Chumash* writes

If we continue to tolerate such falsehoods in our homes, how can we continue to beseech G-d to answer our prayers in the merit of the very same Patriarchs and Matriarchs that these columns malign?

about the holy forefathers, and certainly do not know what *Chazal* say about them. They will instead learn about the Patriarchs from a *Heint*-perspective, culled from the "Chumash Motifs," which are permeated with cynical ridicule and the spirit of the *Yevsektzia* (the Jewish Communist division).

Every Jew possessing a spark of

faith, to whom the honor of *Klal Yisroel* is dear, is thus forbidden to allow such heretical writings (which the *Rambam* deems worse than idolatry) to enter his home, so as not to transgress: "You shall not bring anything despicable into your home."

It must be emphasized that Torah law considers whoever reads this newspaper culpable as "an accessory to a transgression," for this travesty is written and published with the reader in mind.

Every Jew must spare his household from the destructive influence of such literature. Moreover, if we continue to tolerate such falsehoods in our homes, how can we continue to beseech G-d to answer our prayers in the merit of the very same Patriarchs and Matriarchs that these columns malign?

Understandably, it is impossible to fully convey even one of the myriad facets of this subject in the confines of a letter. This inadequacy on our part, however, does not give us license to remain completely silent, either.

I appeal to *Rabbanim*, *Gaonim*, *Talmidei Chachamim*, as well as to ordinary G-d-fearing Jews to protest this sacrilege as strongly as possible!

Who knows but what our previous silence on other matters of outrage caused this present outrage to take place!

May *Hashem* heal the breaches within His People, and rebuild its spiritual ruins.

(signed) Aaron Kotler, *Rosh Mesivta* of Kletzk, who writes these words and signs them...grieving over the shame inflicted on the Torah and the People of Israel.

Li Wolf, The World According to
Itzki Selected Poetry and Prose
(New Haven, 2002), 13-15

HAGAR LEAVES ABRAHAM'S HOUSE

The dawn is blue at the window,
Three times the rooster crowed.
Outside the horse is neighing,
Impatient for the road.

Hagar is worn with weeping;
Her child lies in her arms:
Once more she casts her eyes around
The gray, familiar room.

Outdoors; the teamster haggles
For his fare with Abraham:
"All right, six dollars, even,
For hauling both of them."

The pony scrapes the gravel
As if it were saying, "Come on!
Give me a chance to show you
How to make the highway tame."

"This is our portion, Ishmael;
Darling, dry your tears.

This is the way of the Fathers
With their long and reverend beards."

She foresees herself abandoned
In a railroad waiting hall
In a foreign country and she sobs
Into her Turkish shawl.

"Hagar, stop that sniveling—
Woman, do you hear me or no?"

Hagar takes her bundle,
Hagar turns to go.

He stands with his silken cap on,
The pious Abraham—

"Dear mother, tell me, does he feel
My heart's defeated pain?"

The whistle blows; they've started.
She sees, through tear-rimmed eyes,
The village houses slowly
Scrape backward in a haze.

She takes the earth and heaven
To be her witnesses:

This is the way of the Fathers
With their long and reverend beards.

היום

29 March 1935

מאטיווען פון דרומע

הגרים לעצטע נאנט ביי אברהם'ס

די שפחה חנה איז אן און
און דרוקט לעמפעל ברענט
און שאקלט קאפע קעגן און מיין
אויף אלעקדירן ווערט
וי וויינט מיטאס דער נאענט
איהר היינט נעמטען גיין
קליפט — האלט ער ס'דעקאנט
דו סרעקסט ס'ד און צו דיין
— שרה ליב, די קהמע נאענט
האט איהם שוין מ'ווען אונטערעם
האדער דו מ'וויכטס די רענטס אונטע
עז נישט — ווייל איך א נע
און חנה נעמטס לויבט קענעמעל
דאס שווער קרעלע ווי בלוט
א פארשכעל פון גרועס ווער
און א שפרייענע ווערעלע
די זאכען האט ער איך נעמטעם
אמאל ווען מ'ווען נעמטען

חנה פערלאזט אברהם'ס חוין

די בלאזטיקס מענטש איך מענטשען
דער האטן האט ד'רין מאל נערוועם
אין דרויסען וועלעשע דאס מערעל
צום ווייסען ווען נערוועם
תום שפעטס א מערהויבע
סיין קינד אויף די הענע
און סע נאענט איהרע איינען
צום לעמען פאל און די נענע
דער בעל ענלע רינגט זיך אינדרויסען
ביים אברהם'ס ווענען דאס לויב
לענען צו רב אברהם א זעמען
סע זענען נאך צעלן מארשען
דאס מער שארם פיל די מאדקאזעס
ווי ס'וועלט נעמטען אן אן עס
אם על אן איהר ווערען איהרע
ווי סע לעמען בילט א ווערען
ווען נישט וועמטאניקל סאפע
— ווייל איך אונטער שוין בעשענעם
אם אונטער שוין נאך אמת
און די לעגע פ'רובת בעלען

לי אמת, גאלי, שנה רבי ואלברן (א"ק וואו, גא אמת), חג
זמ' 80-179

די כשנשים לענן ישמעאל ויצחק, כהשגות והשקפות של אנשים רגילים וכפרט בדור הזה, אפשר לטעות שהיתה כאן תגרה בין שתי נשים על זכויות כניהן. אסור להעלות זאת על הדעת ומחשבה זו היא כפירה ממש. זה גם לא מחקבל על השכל כי הרי הקב"ה צויה לאברהם לשמוע בקול שרה, ובסתם תגרה בין שתי נשים לא היה הקב"ה מצוה זאת. וככלל מעשי האבות, שכפי שאמרנו היו יסודות לבנין עם ישראל והעולם כולו, לא יכלו להיות מושפעים השפעה כל שהיא מנטיות ורצונות עצמיים. להבין ענין זה לפי כמות ואיכות השגתנו, צריך לדעת שאין אבות אלא שלשה, ואילו היה פגם כל שהוא באבות, ויהי זה פגם רק מן הרק, היתה כל מציאות עם ישראל אחרת. מתן חורה, הגאולה ויום הדין העתידיים לכוא היו ככח ובהשפעת האבות על צאצאיהם. ידועה גם השפעת הסכיכה על האדם ואפילו על הגדול בענקים. מי לנו גדול מיעקב אבינו שרצה להתרחק מלבן ובניו הרך שלשת ימים וחזיל למדו מזה שדרך שעבר בה רשע מוקח שלשת ימים. גם ירוע שככל שהאדם גדול יותר, השפעתו חזקה יותר. ישמעאל היה כמורגה גבוהה מאד כחכמה,

R. Samson Raphael Hirsch

1:21 א"ר/כ"ז

George Orwell, The Orwell Reader
fiction, Essays and Reportage (198)

directed was already an אשר חטא a wrong in which he sinned", and that need not have misled us, or worried us. The Torah never presents our great men as being perfect, it deifies no man, says of none "here you have the ideal, in this man the Divine became human". Altogether it puts the life of no man before us as the pattern out of which we are to learn what is right and good, what we have to do, what refrain from doing. Where the Word of God would set a pattern before us for us to imitate, it places no man born of dust, there God says "Look at Me, imitate Me, wander in My Ways". We are never to say: This must be right for did not so-and-so do it! The Torah is no "collection of examples of saints". It relates what occurred, not because it was exemplary but because it did occur.

The Torah never hides from us the faults, errors and weaknesses of our great men. Just by that it gives the stamp of veracity to what it relates. But in truth, by the knowledge which is given us of their faults and weaknesses, our great men are in no wise made lesser but actually greater and more instructive. If they stood before us as the purest models of perfection we should attribute them as having a different nature, which has been denied to us. Were they without passion without internal struggles, their virtues would seem to us the outcome of some higher nature, hardly a merit and certainly no model that we could hope to emulate. Take, for instance Moses's עמו. Did we not know that he could also fly into a passion, his meekness and modesty would seem to us to be his inborn natural disposition, and lost to us as an example. Just his שמעו נא המורים gives his עמו its true greatness, shows it to us as the result of a great work of self-control and self-ennoblement which we all should copy because we all could copy.

The Torah also shows us no faults without at the same time letting us see the greater or lesser evil consequences. From our great teachers of the Torah, and truly רמב"ן can be reckoned amongst the very greatest, we would accordingly learn that it may never be our task to whitewash the spiritual and moral heroes of our past, to appear as apologists for them. They do not require our apologies, nor do such attempts become them. Truth is the seal of our Torah, and truthfulness is the principle of all its true and great commentators and teachers. All this, if we would have to say with רמב"ן: חטא אברתם איינו חטא גדול בשגגה.

בראשית כה תולדות

27. When the boys grew up, it ויגדלו ויהי עשו איש came to pass that Esau was a man

V. 27. ויגדלו וגו'. Our sages, who never objected to draw attention to the small and great mistakes and weaknesses in the history of our great forefathers, and thereby make them just the more instructive for us (see remarks on Ch. XII,10), here, too, on ויגדלו make a remark which is indeed a "signpost" for all of us. They point out that the striking contrast in the

בראשית כו תולדות

CH. XXVII. 1. And it came כי יתה פריקן יצחק והסרתי to pass that when Isaac had be-

CHAPTER XXVII

V. 1 As repeatedly remarked, we follow the opinion of our sages, and do not consider it our task to be apologists for our great men and women, just as the Word of God, the Torah itself never refrains from informing us of their errors and weaknesses. If Rebecca brought it about that Jacob deceived his father, it says quite unequivocally בא אחיך במרמה. Reb. Chanina expresses himself about the events recorded in this chapter,

Reflections on Gandhi

Saints should always be judged guilty until they are proved innocent, but the tests that have to be applied to them are not, of course, the same in all cases. In Gandhi's case the questions one is inclined to ask are: to what extent was Gandhi moved by vanity by the consciousness of himself as a humble, naked old man, sitting on a praying mat and shaking empires by sheer spiritual power and to what extent did he compromise his own principles by entering politics, which of their nature are inseparable from coercion and fraud? To give a definite answer one would have to study Gandhi's acts and writings in immense detail, for his whole life was a sort of pilgrimage in which every act was significant. But this partial autobiography,* which ends in the nineteen-twenties, is strong evidence in his favor, all the more because it covers what he would have called the unregenerate part of his life and reminds one that inside the saint, or near-saint, there was a very shrewd, able person who could, if he had chosen, have been a brilliant success as a lawyer, an administrator, or perhaps even a businessman.

At about the time when the autobiography first appeared I remember reading its opening chapters in the ill-printed pages of

* The Story of my Experiments with Truth. By M. K. Gandhi. Translated from the Gujarati by Mahadevi Desai. Public Affairs Press.

Gary Kamiya, "Falling out with Superman," NY Times Book Review 1/23/00, p 35

Sils-Maria is a bland one-horse resort village under spectacular mountains between two crystalline lakes. Terminally respectable Swiss burghers polish their vacation homes; tourists ("They climb mountains like animals, stupid and sweating," Nietzsche wrote) fill the hotels. The Nietzsche-Haus stands near the center. In his day it was a tea and spice shop whose owner rented an upstairs room to Nietzsche; now it is a museum. In front of the tidy white-and-green building stands a sculpture of a large black eagle — one of the companions that consoled Zarathustra in his last loneliness. On a gray afternoon I pulled open the door and climbed the stairs to his room.

No one was there. I looked in. A small, low-ceilinged room, walls of knotty pine. A lumpy-looking bed. A small table with a green silk cover. A washbasin. A single window, looking out onto a patch of the forest.

We go to literary shrines to touch things. We run our fingers along the touching table, we furtively step over the red velvet rope and finger the water jug by the edge of the bed. Yet to feel the pedestal is to call the very idea of the pedestal into question. Which is why there is something comic in all pilgrimages: while Don Quixote holds loftily forth, Sancho Panza steals the

(י) ויהי רעב בארץ. הנה אברהם ירד למצרים מפני הרעב לגור שם להחיות נפשו בימי הבעורת³⁷ והמצרים עשקו אותו חנם לקחת את אשתו, והקב"ה נקם נקמתם בנגעים גדולים והוציאו משם במקנה בכסף וכוהב, וגם צוה עליו פרעה אנשים לשלחם. ורמז אליו כי בניו ירדו מצרים מפני הרעב לגור שם בארץ והמצרים ירעו להם ויקחו מהם הנשים³⁸, כאשר אמר וכל הבת תחתין (שמות א כב), והקב"ה ינקום נקמתם בנגעים גדולים עד שיוציאם בכסף וזהב וצאן ובקר מקנה כבד מאד³⁹, והחזיקו בהם לשלחם מן הארץ⁴⁰, לא נפל דבר מכל מאורע האב שלא יהיה כבניו. והענין הזה פרשוהו בבראשית רבה⁴¹. רכי פנחס בשם רבי אושעיא⁴², אמר הקב"ה לאברהם צא וכבוש את הדרך לפני בניך, ואתה מוצא כל מה שכתוב באברהם כתוב בבניו, כאברהם כתוב ויהי רעב בארץ. בישראל כתיב כי זה שנתיים הרעב בקרב הארץ (להלן מה ו). ודע כי אברהם אבינו חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו כי יש באלהים כח לעזור ולהציל, גם יציאתו מן הארץ שנצטווה עליה בתחילה מפני הרעב עון אשר חטא, כי האלהים ברעב יפדנו ממנה, ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה⁴³, במקום המשפט שמה הרשע⁴⁴ והחטא.

ו. (טז) ולאברהם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וגו' ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ר' פינחס בשם רבי הושעיא רבה אמר אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו צא וכבוש את הדרך לפני בניך את מוצא כל מה שכתוב באברהם כתיב בבניו באברהם כתיב ויהי רעב בארץ' בישראל כתיב (בראשית מה ו) 'כי זה שנתיים הרעב בקרב הארץ' באברהם כתיב 'ויבך אברהם מצרימה לגור שם' ובישראל כתיב (כמדבר כ טו) 'ויבך אבתינו מצרימה' באברהם כתיב 'לגור שם' ובישראל כתיב (בראשית מה ו) 'לגור בארץ באנו' באברהם כתיב 'כי כבד הרעב בארץ קנען' בישראל כתיב (שם מג א) 'והרעב כבד בארץ' באברהם כתיב 'ויהי כאשר הקריב' בישראל כתיב (שמות יד ט) 'ויפרעה הקריב' באברהם כתיב 'והרגו אתי ואתה יחי' ובישראל כתיב (שם א כב) 'כל הבן הילוד הנארה תשליכהו' באברהם כתיב 'אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וגו' ובישראל כתיב (שם שם כ) 'וייטב אלהים למגלדת' באברהם כתיב 'ויהי כבוא אברהם מצרימה' ובישראל כתיב (שם שם א) 'אלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה' באברהם כתיב 'ואברהם כבד מאד במקנה' ובישראל כתיב (תהלים קה לו) 'ויוציאם בכסף וזהב' באברהם כתיב 'ויצו עליו פרעה' ובישראל כתיב (שמות יב ג) 'ותחזק מצרים על העם' באברהם כתיב 'ויאלץ למסעיו' ובישראל כתיב (כמדבר לג א) 'אלה מסעי בני ישראל'.

בני ישראל

(יג) אמרי נא אחותי את. ¹³ הנה זה החטא שחטא אברהם בשוגג, הוא שעליו היה גלות מצרים, ובודאי היה חטא גדול שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה לו לבטוח בהש"י שיציל אותו ואת אשתו, ועוד שחטא בצאתו מן הארץ שנצטווה עליה מתחלה ויצא משם על אודות הרעב והיה לו לבטוח בהש"י כי יפדנו ברעב ממות¹⁴, ועל החטא הזה נגזר על זרעו גלות מצרים¹⁵, כי במקום החטא שמה העונש¹⁶]. זה לשון הרמב"ן ז"ל. ולפי דעת רז"ל¹⁶ היה גלות מצרים בחטא שאמר, במה אדע כי אירשנה¹⁷, שכן אמרו במדרש¹⁸: הוא אמר: במה אדע¹⁹, והקב"ה א"ל: ידוע תדע²⁰. ונראה מזה שחשבוהו לחטא, ומכל מקום בין לדעת רז"ל ובין לדעת הרב הכל היה חטא הדבור, ועליו נענשו בגלות מצרים ת"ל שנה²¹, ומפני שהחטא הוא סבת הגלות

שאין ראוי לסמוך על הנס ואמר²¹ מנין שאין סומכין על הנס, שנאמר לא תנסו את ה' אלהיכם (דברים ו טו), וכן ראינו שמואל הנביא שהיה הולך בשליחות האל ופחד משאול ואמר: ושמע שאול והרגני (שמו"א טז ב)²⁴ וגם האל שבח פחדו ולא אמר לו אל תפחד כי לא יהרגך, אבל²⁵ אמר לו "עגלת בקר תקח בידך" הודה לו כי טובה היתה מחשבתו שהיה מפחד, וכן ראוי לכל צדיק לנפיכך צוהו לעשות תחבולה ללמד לכל צדיק²⁶ שיעשה כן ולא יכטט על הנס. ואתך יחי, יעמידוך בחיים שלא יהרגוך להנאתם שאת יפת תואר, וכן החייתם כל נקבה (כמדבר לא טו) ואתה החייתי (שם כב ג).

(יב) והיה כי יראו אותך המצרים, בני מצרים אינם יפים כמו בני ארץ כנען, אבל הם כעורים כי הם²⁰ דרומיים והם שטופים בזימה, לפיכך היה ירא אברהם כשהיה קרוב למצרים והיה בגבולה וראה אנשיה כעורים היה ירא כשיראו אשתו שהיא יפת תואר שיחמדו אותה, כי אם היה יודע זה מתחלה לא היה בדעתו לבא מצרים אלא היה סובל הרעב ולא שיפקיר את אשתו. ולא ירא שיאנסו אותה ממנו וישכבו עמה, כי אם יעשו זה פעם אחת לא יעשו פעמים רבות שישכבו אותה לעיניו כי זה יהיה חמס רב וחמס תמיד לא יסבלו אנשי העולם, אבל להרוג אותו אינו אלא פעם אחת ואחר כך תהיה מופקרת להם בלא חמס כי לא יהיה לה בעל, ומזה פחד אברהם ולא סמך על הכטחת האל שהבטיחהו, כי אמר שמה יגרום החטא, וכן פחד יעקב אבינו אחר הכטחת האל²¹, וכן ראוי לכל צדיק שלא יסמוך במקום סכנה על הנס וישמור עצמו בכל תחבולה אשר יוכל, ועל זה אמר שלמה: אשרי אדם מפחד תמיד (משלי כח יד): וכן אמרו רבותי ז"ל²²

פרק תשיעי

וכבר הקשו עליו קושיות עד שנעקר פירושו מכל וכל, שהרי אחר שנגזר הגלות עליו חזר אברהם כשהלך לגר... ואמר אחותי היא ואיך יתכן זה שאחר שחטא וענש אותו עונש גדול יחזור לחטא חלילה לומר כן. ועוד יצחק שאמר גם כן אחותי היא למה עשה זה אחר שאברהם נענש איך יחטא הוא עוד. ויש אחרים מן האחרונים שהוציאו מלבם עוד דבר אחר, שאמרו שחטא הגלות היה בחטא השבטים במכירת יוסף, ואף יוסף חטא מפני שעל ידו היתה המכירה, שיוסף גרם זה שאם לא הביא דבה אל אביו לא אירע זה, ומפני שעל ידי צאן היתה המכירה כדכתיב (שם ל"ב) וילכו לרעות צאן אביהם בשכם ולפיכך על ידי צאן ירדו

אחר שכבר בארנו מענק המראה הזה הגדול והנורא, יש לך להתבונן בדבר הזה שאמר הכתוב (בראשית ט"ו) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך ועבדום וענו אותם, על מה חרי האף הגדול ומה שהיה אומר לו הקדוש ברוך הוא כן. והנה הרמב"ן ז"ל נתן טעם לדבר, מפני שהיה אברהם מביא את שרת בנסיון גדול שאמר אחותי היא ולקחה פרעה על ידי זה, בשביל זה הביא הקדוש ברוך הוא את זרעו במצרים גם כן, וכמו שהביא על פרעה נגעים גדולים כך הביא הקדוש ברוך הוא על מצרים נגעים גדולים, וכמו ששלח פרעה את אברהם במתנות רבות כך יצאו ישראל ברכוש גדול, אלו הן דברי הרמב"ן ז"ל:

ג' ר"ק 2

ס'טו ס'ק' לקחתי מתים לרע טענותיהם חלל נפשו בהקב"ה משום כפי הקב"ה ענה לו הו' עולם ס'א"כ גלויים למלאכי השרת: שעשה אנג'ליא המלמדי חכמים. שהליכן למלחמה בדכתיב וירק אח מאיכו והיית בני אדם שחקן לזורה: שדפריח על מרווי. שברכה להרבי על מדותיו של הקב"ה. ספריו וישר והפקיר: שנאמר מן לי האפש. והברכה אנוש ס'ט' לו וילעו ט'כ'ן למלכו ס'ה ממניסן מתח כפ' ס'מ'ה: שדודיק בבורס. זרין ס'בורס לשון אחר דיקין מן הבורס מלשון והכור רק ס'מ'ה ס'ן אנג'ליא דיריקין בורס מ'כ'ת'ן כ'ק'ק'ן תרין ד'י'ט' ו'כ' מ'ג'ד' ס'ת'ן ל'ס' ז'כ' ה'כ'ה כ'ני ס'לט: שנאמר עקב ארץ שמו. ממין עקב שמו והברכה חיה ק'ט'ה מ'ג'ל' ע'ן ס'ג'ס הכיר אה כ'ר'ל': כ'ט'ן

שאלת לא נתקיים שמים וארץ שנאמר *אם לא בריתי יומם ולילה ותיזפלינא דר' *אליעזר *דאמר ר' *אליעזר גדולה תורה שאילמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ שנאמר *אם לא בריתי יומם ולילה הקח שמים וארץ לא שמתו ונה אמר רב הודה אמר רב בשעה שאמר לו הקב"ה לאברדם אבינו התהלך לפני הויה חמים אחותו רעדת אמר שמא יש בי דבר מנתת כיון שאמר לו ואתנה בריתי בני ובייך נתקדרה דעתו *ויצא אתו הדוזה *אמר לפניו רבשע' הסתכלתי במול שלי (ז) *ואין לי אלא בן אחד *אמר לו צא מאיצמגנינות שלך אין מול לישראל אמר רבי יוחנן כל המתמים עצמו הקב"ה מתמים עמו שנאמר *עם הסיד תתחד עם נבר חמים תרומם א"ז הרשע'א כל המתמים עצמו שעה עומדת לו שצא *התהלך לפני הויה חמים וכתוב הויה לאב המון גרים אמר *רבי *כל המנחש לו נחש שנאמר *כי לא נחש ביעקב והא *בלמד אלף כתיב אלא משום מרה כנגד מדה תני אהבה בריה דרבי יודא כל אדם שאינו מנחש מביטין אותו במדונה שאפי' מלאכי השרת אין יכולין ליכנס בתוכה שנאמר כי לא נחש ביעקב ולא ק'ס'ם בישראל ור' אמר רבי אבהו אמר רבי אליעזר מפני מה נענש אברדם אבינו ונשתעקרו בניו למצרים מאחרים ועושר שנים מפני שעשה אנג'ריא בת"ח שנאמר *וירק אח תיכיו ילדי ביה *ושמאל אמר מפני שהפריח על מדותיו של הקב"ה שצא *כמה ארע כי ארשנה ורבי יודן אמר שהפריש בני אדם מלתכנס תרה כנפי השכינה שנאמר *תן לי הנפש והרכוש קח לך וירק את תיכיו ילדי ביה *רב אמר *שהדריק בתורה ושמואל אמר *שהדריק בזהב * שצנה עשר ושלוש מאות א"ר אמי בר אבא אליעזר כנגד סלסאיכא דאמר *אליעזר דא דהושבניה הכי הו' וא"ר אמי בר אבא בן ג' שנים הכיר אברדם את בורא שצא *עקב אשר שמע אברדם בקול *הושבניה מאה ושבעין ותרין ואמר *רמי בר אבא

ס'הוא נכנס למקס ס'תן מ'ג'ל' ס'ק'ט' יס'תן ליכנס: ס'סערי' על מדותיו. ס'הגדיל לס'אל מל מדותיו מל הקב"ה ס'אצ'ר כמה ארע: מן לי ס'ט'ס' וס'רכוש ק'פ' לך. אלא ס'ה לו לפשות ק' ס'ס'ה לו לניי'ס: ס'ס'ורי'קן כ'ס'ורי': ס'לימים מורס כ'א'רס ס'ק'רי'ק מ'ל' ו'ה לס'ך כ'י ה' ק' ס'ה לית'ן מורס: ס'ס'ורי'קן. ל'ס'ן ל'ה'כ' ס'ג'ל' (ס'ל'ס' ס'ס') ו'אכ'ח'ס'ה כ'ר'ק'ק'ן ר'ת'ן ס'ת'ן ל'ס' ו'כ' ס'ר'ס': ס'לי'ט'ור. ס'ה ס'ק'ל כ'נג' ס'תן: ס'לי'ט'ור ס'ה ס'ט'כ'ני'ס. ד'אלי'ט'ור * ב'ג'מ'ג'ר'ת' ס'ט'ס'ה ס'ק'ר ו'ס'ג' ס'א'רס ס'ל' ס'ה ס'ת' ס'ה א'ל'י'ט'ר ל'מ'ר: ס'פ'ס' ו'ס'ני'ס' ו'ס'ר'ס'ין. ו'כ'י ס'מ'ג'ס ע'ק'ב ס'מ'ן ס'ק'י'צ' ס'ט'ס' ס'מ'ט' א'כ'ר'ס'ס כ'ק'לי ו'ל' ס'ט'ס'ו ס'ו ק'ט'ה א'ל'מ'ל' ס'ן ס'ט'ס' א'ט'ס' ס'כ'ר א'ה ס'ר'ל': ס'ס'ד'

ר"ק 3

(י) ויהי רעב בארץ, זה אחד מן הנסיונות¹⁷ שנסה האל את אברהם אבינו ועמד בכולן ולא הרהר אחר הקב"ה לאמר: אתמול אמר לי: ונברכו בך כל משפחות האדמה (לעיל ג) והיום רעב בארץ שאני שוכן בה עד שאצטרך לצאת ממנה אל מקום אחר, אלא הכל היה מקבל באהבה ולא הרהר אחר מדותיו של הקב"ה, מצרימה, כי ברוב במצרים שובע ואפילו יהיה רעב בשאר ארצות, לפי שאינה שותה ממי מטר אלא ממימי הנהר כמו שאמר: לא כארץ מצרים היא (דברים יא י), ואברם לא היה יכול לסבול הרעב כי היה כבד ומקנהו רב ולא היו מוצאים מרעה, יסוד כי נפשות ביתו היו רבים. לגור שם, לא להשתקע שם אלא

הכנת וקבלת

כה

בראשית יב יג

לך לער ומק וממנה, וכן כאלו צאמך אחותי את תהיה הכנה ופניה גורמת אל השגת טובה גדולה, והטובה הגדולה היא בעבורך ר"ל צענון הנוגע בך, כי אף אם תנעלי לאחד מהם לא תהיה מלך כצלה ועונתה, כי פגויה תהיה כאשר נחמלק ממך איסור האישות והרי את מותרת להם, אבל אם נפדת ייטיב לי בעבורך, שבכנתך ייעצו עמדי, ואת תהי' קצה להשיגי מהם מוהר ומתן, תהיה החנניה הגדולה על הצרכים אצונו אהובי' איך יסכים שאשתו תלדקת עם ערלים חשכו, עם התחלת לקבל מחנות כשיצאו עליהם ויחללוה ויהי' צעולה בעל והוא נשבע מלות בני נס, ורמזין אמר שצאנת מטא מטאה גדולה בזה עד שנגזר על בניו גירות ל' מאות שנה, ואין נראה בן מדעת רבותינו שמונו (אבות דר"ג פל"ג) ענין זה בכלל י' נסיונות שנסה זו הקב"ה את א"ל והוא עמד צבולם, ואם היה זו עון אשר מטא איך ימשבוהו לו לזכות, וכן מנה שאלונו במדע ע"פ ויזכר אלהים את הצרכים וישלם את לוט, מהו זכירתו של הצרכים על לוט, ששנוע לוט שאמר הצרכים במלכים על שרה אשמו היא ולא גילה הדבר לפיכך חס הקב"ה עליו, ונזכר מזה דעתם שלא מטא הצרכים בזה מאומה, ועוד דגזירות גירות ארבע מאות שנה שבצרות בין

ד מ צ ר כ ז ה
 (כ)

ד. (כט) ויהי בשחת אלהים את ערי הפקר ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מה זכירה נזכר לו שתיקה ששמתק לאברהם בשעה שאמר אברהם על שרה אשתו אחותי היא הנה יודע ושומק.

רס"י
 (בח) קיטור. תימור של משן, טורק"א בלע"ז: בבשן. אשמו של אברהם, ושמת שאמר אברהם במלכים על שרה אחותי היא (לעיל יב:ט) ולא גילה הדבר שהיה חס עליו, לפיכך חס הקב"ה עליו (ב"ר נא:ז) (ל) כי ירא לשבת בצוער. לפי שהיה קרובה לפדום: זכירתו של אברהם על לוט, נזכר שהיה לוט יודע ששרה

רש"י
 (סו) החמרת נזקיות, כסטרטמו דקדקא. ד"ע: שקמר אהן מן זקרו: אשר אתה בבית.
 תכלא כסה נשים היו לו, והוא מקפיר אצל אמו: אלא שקנה דקי במעשיהו הוישדן:
 (יט) אנכי עשו בכורך. אנכי כסביא לך ועשו הוא בכורך: עשיתי. קסה רבדים כאשר
 for this was that he was acquainted with their practices and was suspicious of them
 (ib.) (he feared that they might steal his clothes). (19) I AM ESAU THY FIRST-BORN — I am he that brings food to you,
 and Esau is your first-born. עשיתי I HAVE DONE many things at dif-

ז' אמת דה אמה, מביט גע ציג

ואין לדרוש כך, כי איך יכול לומר "אנכי ה' א-להיך" (שמ' כ, ב) - "אנכי" הוא הוא המדבר, אבל "ה' א-להיך", ונשמע הדבר כשתי רשויות, חלילה. וכן "אנכי רות אמתך" (רות ג ט), איך יכשר לומר אנכי השוכבת מרגלותיך, אבל רות היא אמתך, ונשמע הדבר כשתי נשים. ועוד, אם הודיעו שאיננו עשו, האיך השיבו "ויאמר אני"? אבל אם יש לדון את אבינו יעקב לזכות, כך יש לדוננו: כי ודאי אמר שהוא עשו, ומבוראו למד לשנות מפני דרכי שלום... וזה אבינו נתכוין לשם שמים לקנות הברכות ולהאכיל אביו במצות אמו.

Nizzahon Vetus

[20]

"I am Esau your firstborn" [Gen. 27:19]. One can say that Jacob did not lie. In fact, this can be said without distorting the simple meaning of the verse, but by explaining it as follows: I am Esau your firstborn, for Esau sold him the birthright in a manner as clear as day. It is, indeed, clear that Jacob was careful not to state an outright lie from the fact that when Isaac asked him, "Are you my son Esau?" he responded, "I am," [Gen. 27:24] and not, "I am Esau."

They go on to say that because Jacob obtained the blessings through trickery, they were fulfilled for the Gentiles and not the Jews. The answer is that even the prophet Amos prayed for Jacob, for he is in possession of the truth, as it is written, "You will grant truth to Jacob and mercy to Abraham, which you have sworn unto our fathers" [Mic. 7:20]. That is, had not the truth been with Jacob, then you would not have sworn to our fathers.

כל הלילה היתה עושה עצמה כרחל, כיון שעמד בבוקר "ותנה היא לאה", אמר לה: בת רגאיו למה רמית אותי? אמרה לו: ואתה למה רמית אביך? וכשאמר לך (בראשית כו, כא): "האיתה זה בני עשו?" אמרת לו: "אנכי עשו בכורך", ואתה אומר: "למה רימתני"? ואביך לא אמר עליך: "בא אחיך במרמה"!
 במרמה!?

All that night she (Leah) acted the part of Rachel. As soon as he arose in the morning, "and behold it was Leah." Said Jacob to her: Daughter of the deceiver! Wherefore hast thou deceived me? Said she to him: And thou—wherefore didst thou deceive thy father?! When he said to thee: "Art thou my very son Esau?" thou didst say to him: "I am Esau thy firstborn." Yet thou sayest: "Wherefore then hast thou deceived me?" Thy father did he not say of thee: "Thy brother came with deceit?"